

Класифікація витрат потрібна не тільки для визначення вартості продукції але також і для ціноутворення. Велике значення класифікації витрат в управлінні ними, і перш за все, при здійсненні калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління.

Обґрунтована класифікація витрат дає змогу ефективно керувати витратами та здійснювати чіткий їх облік та досягати поставленої мети діяльності підприємства.

Література.

1. П(С)БО 16 «Витрати», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, за реєстр. у Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. № 27/4248 зі змінами та доповненнями // *Бухгалтерський облік та аудит.* – 2002. – № 12. – С. 51-53.

2. **Безруких П.С.** Облік витрат і калькулювання в промисловості / **П.С. Безруких.** – М. : Фінанси та статистика. – 1989. – 106 с.

3. **Бутинець Ф.Ф.** Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: Підручник для спеціальності «облік і аудит» вищих навчальних закладів / **Ф.Ф. Бутинець.** – [5-е вид. доп. і перероб.]. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 726 с.

4. **Голов С.Ф.** Управлінський бухгалтерський облік / **С.Ф. Голов.** – К. : Вид. будинок «Скарбів». – 1998. – 435 с.

5. **Друрі К.** Вступ до управлінського та виробничого обліку / Під ред. С.А. Табаліної; пер. з англ. – М. : Аудит, ЮНИТИ. – 1997. – 560 с.

6. **Ентоні Р., Рис Дж.** Облік: ситуації і приклади / Під ред. і з предисл. А.М. Петрачкова; пер. з англ. – М. : Фінанси та статистика. – 1993. – 560 с.

7. **Сафонова Т.О.** Класифікація витрат як основа інформаційної моделі управління підприємством / **Т.О. Сафонова, Т.Г. Степова** // *Вісник соціально-економічних досліджень Одеського державного економічного університету.* – Одеса : ОДЕУ, 2005. – Вип. 19 – С. 283-289.

8. **Сопко В.В.** Бухгалтерський облік в управлінні підприємством [Текст] : навч. посіб. / **В.В. Сопко.** – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.

УДК 33.633/635

РОЗВИТОК ГОРІХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

DEVELOPMENT OF NUT INDUSTRY IN UKRAINE

ІСЛАМОВ М.В., студент магістратури*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті розглянуті основні переваги волоського горіха як товару. Визначені сучасні тенденції виробництва та збуту волоський горіхів в Україні. Визначені основні конкурентні переваги українських горіхів та подальші перспективи розвитку вітчизняного горіхівництва.

Ключові слова: горіхівництво, волоський горіх, виробництво, експорт.

The main advantages of walnut as a commodity are considered in the article. The current trends in production and marketing of walnuts in Ukraine are identified. The main competitive advantages of Ukrainian nuts and further prospects of domestic nutrition development are determined.

Key words: walnut, production, export.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Горіхівництво в Україні має значні перспективи розвитку. Можливості реалізації продукції за достатньо привабливою ціною, яка за

* Науковий керівник – Бабан Т.О. к.е.н., доцент

останні роки значно підвищилась, стимулює аграріїв звертати увагу на цю культуру як джерело основного чи додаткового доходу. Тим більше, що попит на горіхи як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку дуже високий.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань економіки та організації розвитку промислової культури волоського горіха в Україні присвячені праці М.Ю. Гущина, Ф.Т. Затокового, В.І. Канівець, Г.М. Сатіної, О.М. Шестопаля, А.І. Шумейка, А.А. Ядрога.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сучасних тенденцій вирощування волоських горіхів в Україні та подальших перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Горіхова індустрія стрімко розвивається та показує результати, які не показує жоден бізнес у світі. Виробництво волоських горіхів за 10 років зросло на 39 %, а продажі на 116 %. Таке зростання пов'язане з популяризацією споживання горіхів у світі та з новими дослідженнями, що доводять корисність споживання даного продукту.

Грецький (волоський) горіх є «Горіхом №1» серед інших відомих видів горіхів (бразильський горіх, мигдаль, арахіс, фісташки, фундук, кеш'ю, горіх макадамія, пекан), адже має багато лікувальних властивостей, найбільшою цінністю є ядро: білок 22 %, жири – 50-85 %, вуглеводи – 13 %; вітаміни групи А, В1, В2, С, Е, К, Р, РР; мінеральні речовини – кальцій, фосфор, цинк, йод, калій, залізо, азот. Жменя горіхів містить майже вдвічі більше корисних для здоров'я антиоксидантів та антиоксидантів більш високої якості, ніж еквівалентна кількість будь-яких інших широко вживаних горіхів. Грецькі горіхи містять високоякісний протеїн, завдяки чому можуть замінити м'ясо. Горіхи можуть бути частиною здорового харчування для підтримки або навіть зниження ваги.

Дослідження вчених свідчать, що регулярне споживання невеликої кількості грецьких горіхів знижує ризик серцево-судинних хвороб, декількох видів раку, жовчних каменів, діабету 2-го типу та інших проблем зі здоров'ям. Споживання грецького горіха надійно захищає від нестачі йоду в організмі, тому його споживання виправдане в дитячому віці.

Всі частини горіха корисні. З листя волоського горіху готують відвари та настої, роблять чай; із зелених горіхів виготовляють медові та цукрові витяжки, а із самого ядра – олію. Із твердої шкаралупи роблять паливні брикети, тормозні колодки, деревину використовують для оздоблення дорогих автомобілів та яхт.

Перевагою волоського горіха є тривалий термін його зберігання та прості умови пакування.

Найбільшими виробниками грецького горіха у світі є Китай, США, Іран та Туреччина. Але Україна займає друге місце в світі як експортер грецького горіха та п'яте за обсягом валового збору цієї культури. Станом на 2017 рік площа земель під горіховими насадженнями, які плодоносять, складала 14 тис га, або 7% у структурі площ плодово-ягідних насаджень у плодоносному віці. Щорічний урожай грецького горіха в Україні становить 75-9 тис тонн, при цьому 85 % врожаю грецького горіха збирається в приватних садибах з дерев, що мають низький рівень урожайності у зв'язку з великим віком дерев.

Великих плодоносних інтенсивних садів у нашій країні поки що немає. Ті, які закладалися за останні 5-10 років, зараз лише виходять на рівень повного плодоношення.

У 2018 році було закладено молоді сади волоських горіхів загальною площею 861 га. Це стало можливим в тому числі завдяки реально діючій державній підтримці стосовно компенсації витрат на садивний матеріал.

За даними Мінагропроду, середня урожайність горіхів по країні на рівні 7 т/га, проте ця статистика досить умовна, адже більшість врожаю, як зазначалось раніше, вирощують у господарствах населення. Реально – нормальна урожайність горіхового саду в Україні 2-2,5 т/га, подекуди є рекордсмени, які отримують 6-7 і навіть 8 т/га. За кордоном урожайність горіха коливається залежно від кліматичних умов і сортів. У Каліфорнії збирають 7 тонн горіхів, у Франції – 5-6 т/га, у Молдавії – 3-3,5 т/га.

У експорті Україною плодово-ягідної продукції волоські горіхи стоять на першому місці. За даними Статистичної служби України в 2017 році було експортовано 30,9 тис тонн горіхів, а виручка від їх експорту склала 101 млн дол. США. В 2018 році експортовано 41 тис тонн на суму 117 млн дол. США. Але альтернативні джерела інформації говорять про значно більші обсяги експорту горіхів – 70-80 тис тонн. Основними ринками збуту є країни Європи.

Необхідно зазначити щодо якості грецьких горіхів, вирощених в Україні, що вони є одними з найкращих у світі. Також конкурентною перевагою українських горіхів є більш низька ціна, порівняно з продукцією інших країн-експортерів.

На сьогодні в Україні є 424 тис га вільної землі, придатної для вирощування грецьких горіхів. Якість українських земель, наш клімат, вода вважаються найкращими для вирощування горіхових дерев. Попит на грецькі горіхи постійно зростає, ринок збуту необмежений географією та обсягами замовлень.

Щодо внутрішнього попиту, то можна сказати, що українців зупиняє висока вартість продукту. За нормами людина має споживати 26 кг/рік. Українці ж споживають не більше 1,3-1,5 кг/рік. Купівельна спроможність населення дуже низька.

Що ж до потенційного експорту, то за оцінками експертів ФАО, Європа потребує додатково 100 тис тонн волоських горіхів щорічно. Україна посідає 4 місце в ЄС із виробництва горіха, є лідером з експорту в Європі. Потрібно утримувати ці позиції і нарощувати присутність на ринках інших країнах.

Все більшої популярності в Україні набуває органічне вирощування плодів, ягід та горіхів. Хоча внутрішній попит на таку продукцію є низьким, практично всі існуючі вироблені обсяги відправляються на експорт. Наявна статистика враховує лише площі таких насаджень. Дані глобального видання «The World of Organic Agriculture» та Інституту дослідження органічного сільського господарства FiBL (Швейцарія) за 2015-2016 роки свідчать, що із загальної площі (близько 400 тис га) під органічними сільськогосподарськими культурами в нашій країні багаторічні насадження займають 5000 га. Під зернятковими та кісточковими плодами знаходиться 2500 га, ягодами – 630 га, полуницею – 170 га, волоським горіхом – 290 га, фундуком – 40 га, іншими горіхами – 50 га.

Очевидно, що Україна лише на початку становлення сучасного органічного садівництва, тому має величезний потенціал у цій сфері, тому що національний та світовий ринки такої продукції далекі від свого насичення.

Висновки. Конкуреноспроможність українських горіхів ставить проблему розширення площ, збільшення продуктивності насаджень, покращення якості горіхової продукції. Великі перспективи для інтенсифікації виробництва горіхів надає технологія обробітку цієї культури на сортовій основі. Технологія передбачає використання для розмножування деяких вітчизняних, конкуреноспроможних високоврожайних сортів із горіхами високої якості. Це забезпечує раннє досягання (на 4-5-й рік після посадки), однорідність продукції високої якості. Рациональне використання факторів інтенсифікації, машин та агрегатів не тільки по догляду за насадженнями, але й для переробки продукції забезпечує цій культурі високу рентабельність.

Окрім прибутковості, горіхівництво має соціально-економічну основу. Оскільки для родини – це стабільний прибуток, для суспільства – додаткові робочі місця, а для країни – поповнення бюджету, створення підприємств з метою переробки та зберігання продукції. Грунтово-кліматичні умови нашої країни дають можливість вирощувати екологічно чисті горіхи, ягоди та плодові культури, тенденція споживання яких у світі щорічно збільшується.

Література.

1. Горіхівництво – філософія та бізнес. URL : <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/235-horikhivnytstvo-filosofii-ta-biznes.html>
2. Річний галузевий звіт «Садівництво та ягідництво в Україні – 2017». Київ. 2018. URL : http://ukrsadprom.org/wp-content/uploads/2018/03/Zvit-UKRSADPROM_2017.pdf
3. Річний галузевий звіт «Садівництво та ягідництво в Україні – 2018». Київ. 2019. URL : http://ukrsadprom.org/wp-content/uploads/2019/03/2018-Richnyj-galuzevyj-zvit_Sadivnytstvo-ta-yagidnytstvo-2018.pdf.pdf
4. Як побудувати бізнес на горіхах? URL : <https://propozitsiya.com/ua/yak-pobuduvaty-biznes-na-gorihah>
5. Як розпочати горіховий бізнес. URL : <http://agro-business.com.ua/agro/kermo-kerivnyka/item/8988-yak-rozpochaty-horikhoviy-biznes.html>

